

ACC. N:R M. 9300:1-11

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skane*
Härad: *Bjäre*
Socken: *Hov*
Uppteckningsår: *1944*
Upptecknat av: *Olva Ebbesson*
Adress: *Eked. Hov*
Berättat av: *Fru P. Lundgren*
Född år *1858* i *Angelag Hov*

*Penlighet, Frätta sig Hamma sig
Prakning Käsduk Snåbarn. Bad.
Ohyra Diskning Längstruckning*

Ulm 9.

Skriv endast på denna sida!

Den som inte var rentlig (rainfärlig) den
var skidfärlig, särskilt sametig, kalla-
des lortgris, skidenpelle, skidengrima.
Det som skulle göras rent skulle hoos,
de, hoodde klär, och de, hoodde sig själva.
Om det var någon regel för att tvätta sig
och jag inte. Många voro nog de som inte
tvättade sig utom lördagkvällar eller
söndagsmorgnar innan de gingo till Byrkan.
Fötterna och kroppen aldrig utom på som-
maren när de kunde bada i öppna havet
eller tvätta sig i en bäck. Händer och
ansigtet samt halsen tvättades väl om
inte dagligen, så dock en eller två gånger
i veckan. När de ginge på arbetet tvättade
de väl. Dock de flertalet barje kväll, efter
slutat arbete. Dels var det inte tid om morg-
narna och dels tog den skarpa vinden.

hårdare när de kommo ut i den nybä-
tade till högtiderna förtvade de sig dock
grundligare.

Kammarna boro haiehorn och käm-
mekorn, grovtänt eller fintänt, det var
ganska vanligt med redkam av messing.
Kvinnorna boro hade vanligen håret flätat
i två flätor och sedan löst ned åt ryggen
eller också flätorna tradda in i barandra
till uppsättning utan hårnålar eller kammar.
Antagligen användes särskilt ler eller trä-
kärl till att tvätta sig uti, och en träsig
handduk att torpa sig på, om de inf an-
vände en ordentlig grov handduk. För de
alldeles särskilt smutsiga ~~och~~ händerna
användes sand och såpa för att få det av.
Att tvätta skulle ~~es~~ i urin skulle bara
läkande om man bar träsig eller så på
händerna

Landskap: *Skane*
Härad: *Bjäre*
Socken: *Rönne*
Uppteckningsår: *1944*
Upptecknat av: *Olav Ekesson*
Adress: *Ekelid Löw*
Berättat av:
Född år *1876 Småryd P. Karup*

Material, ibland hälsoömad, den brädes
om fralmboken och luttetorken och bars
så fram och tillbaka, lades fint ner i sin
läda för att nästa söndag tas fram igen, den
var ett nödvändigt ting för kyrkobesök.
Har aldrig hört att småbarn fräktades med
modersmjölk, undantagandes om det
någon gång skulle vara ett medel att bota
men de fräktades i ljumt botten och badades
ett par gånger i becken. Klädseln bestod
av skjorta, tröja, blaj (blöja) matell (mantell)
och spövelist samt hävelbingset och rom-
pelapp. Barnen lindades änka upp till
halsen med armar och ben raka som
möjligt för att de inte skulle växa krokiga.
De köstades med potatismjölk vilket de
flesta hade hemma till oerhat. Ombytte
med flagg skedde morgon och kväll och för
~~örikt~~ örikt vid behov.

Efter byk när "Skarset" ända var
 kunde den som ville få bärma bad
 och bada i bykkaret. Men det var
 förbehållet familje medlemmarna,
 kanske bad de efter barannan, och
 gen pigorna som själva finge ha
 Eljest blev det nog inte många bad
 tiden. På sommaren var det ju lätt
 ligt i havet, fast det var nog många
 inte ens då besvärade sig med de
 ligen trötta fötterna om de händels
 kommo till havet. Jag har hört gas
 niskor säga att de aldrig ha bada
 troddes att det var farligt bada un
 menstruationen eller under graviditet
 Det var nog sällsynt med sim
 dyktigt gjorde sig inte tid till
 de voro fria hade annat att roa sig

Till rakning användes rak
 batten i en kopp, strigel till
 kniven på, till förvaring
 en särskild låda, som illan
 ra ganska vackert utskur
 annat sätt konstfärdig och
 som påst kunde öppna de
 som näsduk användes "lomm
 till vardags bruk oftast hem
 en som de själva bärt eller
 gon kringvandrande kärin
 och sålde lommeförklä som hon
 de kunde vara lutiga eller en
 röda eller vita. Alla smusad
 kollar och fruntimmer na
 re så nästan rann jämnt sa
 de de förklar. Tygknäduken
 drig till att snyta sig på, a

All sorts skura var en riktig plåga för
i tiden, det hjälpte intet om det hölls efter
aldrig så mycket i hemmen, och var aldrig
så ordentliga. När barnen gingo i folksko-
lan, där som var en 150 ändå flera barn
från alla sorters hem, så nog finge de hu-
vud löss åtminstone. Men inte alla boro
mottagliga för löss, i en byskoloring där
alla ginge i samma skola, kunde en eller
två få löss under det de andra inte finge
några. För att utrota huvudlöss användes
många medel, först och ^{främst} grundlig kam-
ning och tvättning med såpa eller soda
lut dagligen, insmörjning av huvudet
med käftflott. Gnet plurahis guetter, bar
bäl. larverna till löss, så dodades åtminste
ne. Har aldrig hört om talas något annat red-
skap för att bli av med dem än tättkam för
kallad "hämme-kam"

Alla sorters kringoandare som förr hörde
till ordningen för dagen, voro också några
rysliga ohysesspridare. För den skull kunde
de man riktigt vara rädd för dem och se
att bli av med dem fortast möjligt. En
och annan kunde vara så föroljadt att de
inte kommo in utan sätte sig utan för
fräppan. En sådan var en gubbe kallad
Pile-Måns Johannes, han hade långt skägg
och långt hår och man kunde se på honom
att han var full av ohysa. Stackars karl
halla vinterdagar var det synd om honom
så han fick komma in och bärga sig. Mån
fick i stället göra rent efter honom.
Bäst sättet att dräpa löss var att kamma
dem ner på en tidning och elda upp den,
eller också knäcka med nageln som man
också gjorde med loppor.

Den tiden att brukades med sand på gol-
vet, blev det också gott om lopper ty i hans
sand ~~trivs~~ lopporna. Loppor som flugor äro
inte lika svåra alla ar. Om det kommer en
loppa i örat blir man befriad från den ge-
nom att drypa mjölk eller batter i örat
då den flyter upp. Fårre än allthannat är
dock vägglös, här man varit nog olycklig
att få dylika, är det ganska svårt att bli
av med dem, därför man får se nog upp
med att köpa gamla möbler på auktioner.
Ett effektivt medel mot vägglös i möbler
är att sätta dem ut i starkt solken och
titt och ofta tvätta dem i alla springar
och över allt med fetogen, de kunna
gärna stå 14 dar eller längre. Katter eller
möss fångas med fälla, det är också med
en eller två duktiga katter.

Fiska gjordes både vanlig och dagligen,
 disktrasan kallades "karalase" båtnet
 efter diskningen kallades "karavann"
 det slags i "kurabyttan" och användes
 till gris mat. Till att skrapa gråtorna
 med användes en hemmagjord grytskrubb
 av fjäderpennor, man tog några stycken
 gäppennor, ~~topp~~prita fjädrarna av och band
 hårt om dem närmast fjädern, sedan
 vände man pennorna över det man bun-
 det över fjädern och band sedan hårt
 om pennorna på ett par ställen, så blev
 pennorna utmärkt grytskrubb. Men an-
 vändes man sig av ett stort musselskal
 efter blåmusslan vilken finns gott om nere
 vid havsstranden. På en del ställen hade
 var och en i familjen sin egen bestämda
 hornsked, kniv och gaffel, eller sin lommekniv

och inget gaffel. Efter måltiden slickade de de sked eller kniv, torkade den karlarna på byxorna, och kvinnorna på förklädet och hade den ned i bordslidan till nästa måltid.

Sänghalmen bytades när den böjgde sig sönder så mycket, vilket berodde på halmens kvalitet, hurrealm höll knappast mera än en vecka eller två, städ Eäghalm kunde däremot räcka en hel månad. Här är ingen som miss att det användes skinn i sängarna, här var en linned dyna ovan på halmen, däröver ett grovt linne-lakan. Öringotten boro hemvävda linne rutiga, rött och blått och vitt eller enbart blått och vitt. Skjortor och särk bytades en gång i veckan, om dommaren kunde härdade att kvinnorna gingo i arbetet i bara

Särken, vilken var fotsid och långa är-
mar med ärmlinningar. Öven Karlarna
ginge i arbetet i bara skjortan. Det var sär-
skilda skjortor till söndags-skjortor och
särkar som de hade när de ginge i kyrkan
eller annars skulle bort. Här är ingen mix
dem klädda i skinskjortlar eller skinnbyx-
or har endast hört ontalats att det brukats
för längre tid tillbaka. Hålgagskläder
bestod och bändes med avrigs dan up
Efter användandet. Somliga trötade stum-
porna före stoppningen andra trodde att
det blev för hårt på stumporna med trät-
ten, torkade dem vid spisen och gnuggade
dem mellan händerna. Vid slagten togs en
del en del fetta bitar som var för dåligt till mat,
detta smältes, och det fettet som blev kvar
kallades "syrefett" användes till att smörja
grova skor seldon och dylikt med.